

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12

Fylke: Hordaland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Ullensvang

Emne: Garder engkultur.

Bygdalag: Opdal

Oppskr. av: Halldor O. Opdal,

Gard: Opdal

(adresse): Tyssedal

G.nr. 74 Br.nr.

A. Merk av om oppskriften etter eiga røynsle, og ved samband med Erling X. G-

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Erling født 1872, Opdal, gardbrukar.

SVAR

1. Ein myltar ordet bø (m) eller engjabo (m) om del
gårdsområdet som ligg innanfor (huminfar) bøgarden og
skogslåttor om slåttemark som ligg utanfor (van-
for) bøgarden. - Ordet skre (f.) er leid. Ein meiner nu
denne nemninga bø som ligg nedenfor skren. Det tyder
at same som reina (f.) d. v. s. dette er den gavale
bygninga. Huleggja (f.) er åker som er akklad. -
Ein talar om bukkeng (f.), omåring, f.). - Grovb
høy kalla in flatting (f.), finnare høy måthøy (f.).
Dai hette òg sit welomsbøt høyte: vengen (m)
Uplåttor kalla dai skogslåttor (f.). Dai skulle æggi
mellan langarslått og stikkarslått.

2. Enga og upslåttor rudda var på fresumoren. Dingane
kalla ei pinnadungar (m). Sjølv ørl. kalla dei sydja (v. n.). Dai kunne vera pinnete på i
røys (i skogen), hincu kunne dei brenna pinnete og
nyfta dei til gjøtsel. - Når dei myrde til slåtthøy
dai kom seg gå inn i de (fra oppfaderstua), ikke når
de gåen til som skulle bat (du måt som dei
slo).

3. Gjøtbla mavarakti eng. Sidan: Kalk. Dai gjorde like alle
vintre. Dei i fyrja grastakunn. Før oppfildrings
tak dei grastro og blofningi, hadde i seter, og så
når dei skulle leggja ast.

4. Den reista bok vore fra myg sitt vasspilt jord i
gammal tid. Þine vælvde eng, f. d. Bøp-knub i Opdal
B.K. ligg i vassaut fra ~~Hjelset~~ og ~~høne~~ Hampsætet
framom Bøkken til Alvarvoll i Opdal. -
5. Æren fikk mesteparten av vinturgjødt, såus alle kú-
og hestagjødd. Þin ferk gjølleg smalarinni. Mellom
mi í ³ 3 ít brune verta örka til engi. Þei
brukte høflegrift sitt når dei gjølde engi.
6. Þei hadde ikkje per namn på eng sitt eitt
gjøla med vintergjødd. (Nok i Stundalsdalen burde
ein naminngi ^{so-}høy).
7. Þei faller om ^{lø-}sig. Þine jartarum hadde
ókkar under jorne, f. d. Hafslor-høge og Bøpe-
knub i Opdal. Þei gjør gjølleg ringar sitt fr
at læsinget skulle spruta seg. - Þei ga mi sein
vinn på a ferri aukane på hundu eller bøvda,
elix al skjef frå dei skulle gjølde bain nednær.
8. Þei gjøraa engi mi næren.
Þei myfta myfta æt þengjölding og reka ret
myg sitt bain viðding. Þei høgde på sleder ("mossk-
sleder"). Det byrde, nán henn (kjul). Smalarmen
(bain-mimi) kunne sei reið i dei klassor
(reisiklassor). Þine høste kross med kross
i botnen; det var så lett að forma.
9. Þei viste jo myg að ublæffor. Þyne knalle
ðrin i utslittme, þene kunne jo bain. Þi
knalleðrin mål sette at engi - at ðe
skulle meflanga seg m̄ leng um ráð ver!
10. Þui viste mi at eningi skulle verte til føte
for engi. - Þui viste ðrin i eldebagane
(aplakbagane). + Þa var myfta sitt va
pa fin er ðin knalle um vinen eller
om hønster.
11. Þyne knalleðrin var myfta på Þín nu. Þa var

- stikk po' like for my hundre år sidan.
Såvelen vila ha sin pris - eller ikke
mindre.
11. Vi gavt rigan til for å jamne utløp for
at oddi kva' ta etter og. Dri aude sp.
fell fast.
12. Kvinne varvdu i flom med dei vi var i gude i
flame. Flomme står ofte i lågset og man
hark gjort ca under (vervut) flom. Det
føll så lett i felta (prinsippet) noko id
brun. Dje kine ha po (gjeldt flim) fenn
- ofte med br' under. Gjorde vort spesiell
av niven.
13. Bruke mye i beginnigar her. - Falle
kont.
14. Felle fast.
15. Felle fast.
16. Felle fast.
17. Felle fast.
18. Felle fast.
19. Ørde stål høyr kine ha. Vart kina om båtene
nått allmes vir. Smør - og hovkofflene.
20. Ukjent om stådmann i Ørsta og bygde høyr.
Katt iari i myrt flettmane kring setene ha
På Ørøydi-stålane ha ein ståleholle, t. d. på
Berastål. på fyna, i Djupsgil, på Rjølo.
Dri v sel ikke quale. Dette høyd sker dei den
dag i dag. Dri kine ure kva' tukker
vora nökebokar av ståldammen ur væro.
21. Met oske, man sel mat like ur det:
ti kunne elles ud m' vand.

J. I. Høiens. 6. 11. 48

Kaller o. opptak.

Lord. Ullensvang
Odda.

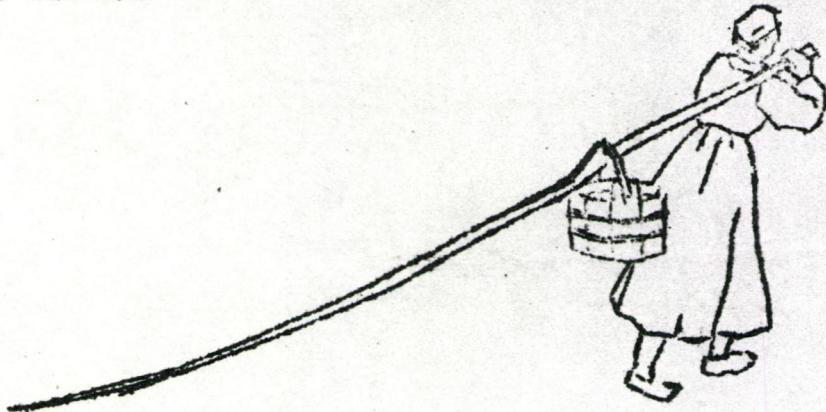
Førsteberedt 1960
KULTURGEOGRAFISK REGISTRERING
PÅ VESTLANDET

NORSK ETNO OGISK GRANSING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen åt den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det?

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel? *Nei. Har ikke gjort noe ut med.*
Har ein brukta kumøkk til brensel? *Nei.*

Nr. 5 - Nemde mito å bære voda på w hatt utjent her,
at det ferd ingen som har minne om denne metoden å
bære voda på -

Nr. 12

Dalton O. Øystad